

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan osallisuussuunnitelma 2026–2029

Helsinki

Sisällys

1. Osallisuuden edistäminen Helsingin kaupungilla ja osallisuussuunnitelmien laadinta
2. Kaupunkiyhteiset osallisuuden painopisteet ja toimenpiteet 2026-2029
3. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan osallisuussuunnitelma
4. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan osallisuuden toimenpiteet 2029-2029

Osa 1:

Osallisuuden edistäminen

Helsingin kaupungilla ja

osallisuussuunnitelmien laadinta

Oppijan ja kaupunkilaisen osallisuuden ja vaikuttamisen tasoja

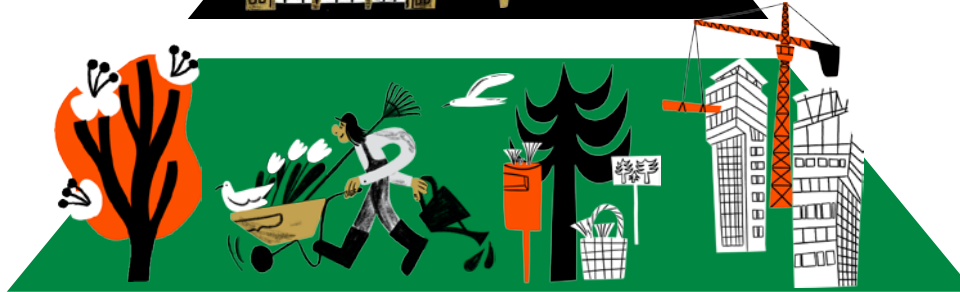
Osallisuus on kokemus kuulumisesta joukkoon sekä mahdollisuuksia vaikuttaa itselleen merkityksellisiin asioihin.

Pääsen vaikuttamaan laajemmin yhteiskunnassa

Pääsen vaikuttamaan kaupungissa

Pääsen vaikuttamaan lähialueellani

Saan vaikuttaa omassa elämässäni ja arjessa

Minut nähdään, kuullaan ja kohdataan päivittäin

Hallintosäännön osallisuuden periaatteet

Yksilöiden ja yhteisöjen
osaamisen ja asiantuntijuuden
hyödyntäminen

Omaehtoisen toiminnan
mahdollistaminen

Yhdenvertaisten
osallistumismahdollisuuksien
luominen

Kaupunkistrategian 2025–2029 osallisuuteen liittyvät keskeiset osuudet Kaskolle

Viihtyisät ja yhteisölliset naapurustot

- Kaupunginosat ja naapurustot ovat tärkeitä omaleimaisia paikallisia yhteisöjä. Tuemme paikallisia lähiyhteisöjä ja varmistamme, että paikallisen yhteisön ääni tulee kuulluksi oman alueen kehityksessä. Helsinki on asukkaidensa kaupunki.
- Käytämme monipuolisia keinoja kuullaksemme asukkaiden kokemuksia, toiveita ja näkökulmia.
- Pyrimme kehittämään osallisuutta niin, että tavoitamme eri ikäisiä ja taustaisia helsinkiläisiä.
- Suunnittelemme yhdessä lähiyhteisöjen kanssa konkreettisia tapoja, joilla yhteisöt voivat vahvistaa ihmisten omaa toimijuutta, halua rakentaa vastavuoroisia yhteyksiä sekä toimia oman lähiyhteisönsä hyväksi.
- Edistämme toiminnallamme erilaisten ja eri taustaisten yhteisöjen kiinnittymistä osaksi Helsinkiä ja helsinkiläisyyttä.
- Helsingin kaupunki on aktiivinen yhteistyökumppani järjestöille ja yhdistyksille.

Helsingissä jokainen voi hyvin

- Helsingissä jokaisen tulee voida taustastaan ja lähtökohdistaan riippumatta rakentaa hyvää elämää ja tavoitella unelmiaan. Jokaisen helsinkiläisen on voitava tuntee kuuluvansa Helsinkiin. Toimimme määrätietoisesti sen eteen, että jokainen helsinkiläinen voi elää hyvää elämää kaupungissaan.
- Kaupunki toimii sitoutuneesti eri alueiden eriytymistä ja asukkaiden eriarvoistumista vastaan.
- Kiinnitämme huomiota erityisesti lasten ja nuorten todellisuuksien eriytymiseen. Toteutamme määrätietoisesti sekä jokaisen kaupungin alueen viihtyisyyttä lisääviä, että jokaisen helsinkiläisen elämänpolkua tukevia panostuksia.
- Vahvistamme lasten ja nuorten hyvinvointia kokonaisvaltaisesti.
- Tiivistämme kodin ja koulun yhteistyötä.
- Nostamme varhaiskasvatuksen osallistumisastetta kiinnittäen erityishuomiota muuta kuin suomea tai ruotsia kotonaan puhuviin lapsiin.
- Vahvistamme vieraskielisten lasten opintopolkua.

Sujuva arki ja toimivat palvelut

- Hyvä kaupunkilaiselämä nojaa sujuvaan arkeen ja toimiviin palveluihin. Eri elämänvaiheissa eri asioiden ja palveluiden merkitys korostuu.
- Kaikilla kaupungin toimialoilla on helsinkiläisten arjen sujuvuuden ja hyvän elämän edellytysten kannalta tärkeä tehtävä.
- Tiivistämme kasvatuksen ja koulutuksen ja kaupunkiympäristötoimien yhteistyötä tilahankkeiden suunnittelussa ja lisäämme oppilaiden, opiskelijoiden ja henkilöstön osallisuutta rakennusten ja pihojen suunnittelussa.

Tapamme toimia

- Olemme olemassa helsinkiläisiä varten. Välitämme siitä, että Helsingillä ja helsinkiläisillä menee hyvin.
- Tekemisemme on avointa ja mutkatonta.
- Hyödynnämme erilaisten helsinkiläisten tavoittamisessa ja osallistamisessa monikielisyyttä.
- Toimimme yhteistyössä kolmannen sektorin, yritysten ja kaupunkilaisten kanssa.
- Suhtaudumme uusiin ideoihin myönteisesti ja avoimin mielin.
- Vähemmistöihin kohdistuvaan syrjintään puututaan systemaattisesti ja henkilöstöä koulutetaan aktiivisesti reagoimaan asiaan.

Osallisuussuunnitelmien toimeenpano ja tehtäväjako

Osallisuussuunnitelman toteuttaminen strategiakauden aikana

- Kaupungin toimialat laativat toimialakohtaiset osallisuussuunnitelmansa osana kaupungin osallisuus- ja vuorovaikutusmallia.
- Suunnitelmaan kootaan tavoitteet ja toimenpiteet asukkaiden ja eri toimijoiden osallisuuden vahvistamiselle strategiakausittain.
- Suunnitelmassa on osallisuuden painopisteet, jotka ovat laadittu koko strategiakaudelle 2026-2029:
 - o Painopisteet pohjautuvat kaupunkistrategiaan sekä hallintosäännön osallisuuden periaatteisiin.
 - o Painopisteet ovat kaikilla toimialoilla yhteiset.
 - o Sisältöjen laadinnassa on hyödynnetty laajaa tietopohjaa (alan tutkimukset, kyselyt ja työpajat)
- Strategiakauden alussa painopisteitä toteuttavat toimenpiteet on laadittu suunnitelman yhteydessä koko strategiakaudelle.
 - o Painopisteiden toimenpiteitä on mahdollisuus päivittää tarvittaessa osana toimialan toiminnan ja talouden vuosisuunnittelua osana operatiivista toimintaa.
 - o Lautakuntakäsittelyyn tuodaan osallisuussuunnitelma sekä loppuraportti strategiakauden päättyessä. Lisäksi on mahdollista tuoda käsittelyyn myös väliarviointi.

Osallisuussuunnitelman laadinta

Osallisuussuunnitelman sisältöjen laadinnassa on hyödynnetty marraskuusta 2025 helmikuulle 2026 osallisuus- ja vuorovaikutusmallin päivittämisessä syntynyttä tietopohjaa, kyselyjä ja työpajoja. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on toteutettu toimialan omia työpajoja.

Kaupunkilaiset:

- Vokit-osallisuuskeskustelu
- Alueverkostojen keskustelutilaisuudet
- Kohdennetut tilaisuudet nuorille ja vieraskielisille asukkaille

Henkilöstö:

- Vokit-osallisuuskeskustelu
- Osallisuusverkoston kysely
- Teemalliset työpajat

Vaikuttamistoimielimet ja neuvostot:

- Nuorisoneuvoston työpaja
- Vanhusneuvoston, vammaisneuvoston, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusneuvottelukunnan, järjestöneuvottelukunnan sekä kaksikielislautakunnan työpaja.

Järjestöjen kysely

- Lisäksi sisältöjen laadinnassa on hyödynnetty laajaa tietopohjaa alan tutkimuksista, raporteista, tietokannoista ja selvityksistä Helsingistä, Suomesta ja kansainvälisesti.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan omat työpajat keväällä 2026:

- Opiskelijakuntaa ohjaavien opettajien työpaja, henkilöstön työpaja, esihenkilöiden työpaja sekä järjestötyöpaja.

2128
kyselyihin
vastaa

15
järjestettyä
tilaisuutta

442
työpajoihin
osallistujaa

Osallisuussuunnitelman yhteys kaupungin muihin suunnitelmiin ja ohjelmiin

- Osallisuussuunnitelman valmistelussa ja laadinnassa on huomioitu ne kaupungin suunnitelmat ja ohjelmat, joilla on yhdyspintaa osallisuuden ja vaikuttamisen kanssa niiden valmiusasteen mukaisesti.
- Näitä ovat:
 - ✓ Helsingin kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2026–2029, mukaan lukien lähisuhdeväkivaltatyö ja Lapsiystävällinen kunta -työ
 - ✓ Palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2026-2029
 - ✓ Maahanmuuton ja kotoutumisen kehitysohjelma 2026–2029
 - ✓ Kaupunkiuudistus
 - ✓ Segregaation ehkäisyn tavoitteet

Osa 2:

Kaupunkiyhteiset osallisuuden painopisteet ja toimenpiteet 2026- 2029

Kaupunkiyhteiset osallisuuden painopisteet 2026–2029

**Yhdenvertaisuuden
ja moniäänisyyden
edistäminen
osallisuuden keinoin**

**Paikallisen
vaikuttamisen ja
alueellisen osallisuuden
vahvistaminen**

**Sujuvat palvelut
ja hyvä
asiakaskokemus
osallisuuden keinoin**

Kaupunkiyhteiset strategiakauden toimenpiteet

Painopiste	Kaupunkiyhteiset strategiakauden toimenpiteet	Toimenpiteiden seuranta	Vastuutaho
Yhdenvertaisuuden ja moniäänisyyden edistäminen osallisuuden keinoin	OSALLISTUMISMAHDOLLISUUDET JA VUOROVAIKUTUS: 1. Kehitämme, juurrutamme ja kokeilemme monipuolisia osallistumisen menetelmiä. 2. Panostamme oikea-aikaiseen ja vaikuttavuutta parantavaan viestintään osallisuusprosessien eri vaiheissa ja eri väestöryhmät huomioiden. 3. Panostamme lasten ja nuorten äänen kuulumiseen monipuolisesti kaupungissa ja pilotoimme uusia tapoja kuulla haavoittuvassa asemassa olevia lapsia ja nuoria.	1. Kuvaus kehitetyistä ja juurrutetuista osallisuusmenetelmistä. 2. Ohje osallisuusviestinnän ideaaliprosessista suunnittelusta jälkiviestintään on tehty ja käytössä (kyllä - ei). 3. Kuvaus stategiakauden aikaisista toimenpiteistä.	Kaupunginkanslian viestintäosaston osallisuusyksikkö / osallisuus
	TOIMIMINEN KUMPPANUUDESSA: 4. Kehitämme ja vahvistamme uudenlaisia kumppanuuden muotoja kaupunkilaisten ja eri toimijoiden kanssa. 5. Suunnittelemme osallisuuden toimenpiteitä ja edistämme osallisuutta yhdessä kohderyhmän edustajien, järjestöjen, yritysten ja muiden kumppaneiden kanssa.	4. Kuvaus kehitetyistä ja uudenlaisista kumppanuusmuodoista. 5. Kuvaus kohderyhmän edustajien mukanaolon eri muodoista.	Kaupunginkanslian viestintäosaston osallisuusyksikkö / kumppanuus
Paikallisen vaikuttamisen ja alueellisen osallisuuden vahvistaminen	TIEDON HYÖDYNTÄMINEN: 6. Hyödynnämme paremmin olemassa olevaa tietoa alueellisessa osallisuustyössä ja palvelujen kehittämisessä.	6. Syntyneen osallisuustiedon jakamisen toimintatapa on tehty ja käytössä (kyllä - ei).	Kaupunginkanslian viestintäosaston osallisuusyksikkö / digiosallisuus
Sujuvat palvelut ja hyvä asiakas-kokemus osallisuuden keinoin	HENKILÖSTÖN OSALLISUUSOSAAMINEN: 7. Vahvistamme edelleen henkilöstön osallisuusosaamista monipuolisin osaamisen kehittämisen keinoin.	7. Kuvaus osallisuusosaamisen vahvistamisen toteutuksesta ja edistämisen keinoista.	Kaupunginkanslian viestintäosaston osallisuusyksikkö / osallisuus

Kaupunkiyhteisiä toimenpiteitä koordinoi ja johtaa kaupunginkanslia. Kaupunkiyhteisistä toimenpiteistä raportoidaan osallisuuden ohjausryhmälle sekä ne viedään tiedoksi osana toimialojen osallisuussuunnitelmien raportointia.

Osa 3:

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan osallisuussuunnitelma

Osallisuutta velvoittavat raamit kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla

Lait ja asetukset

- Perustuslaki 731/1999
- Kuntalaki 410/2015
- Tasa-arvolaki 1329/2014
- Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018
- Perusopetuslaki 1267/2013
- Lukiolaki 629/2018
- Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013
- Lastensuojelulaki 417/200

Muut määräykset ja säädökset

- Varhaiskasvatussuunnitelma
- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet
- Lukion opetussuunnitelman perusteet
- Helsingin kaupunkistrategia 2025–2029
- Helsingin kaupungin hallintosääntö (§ 8) 21.1.2026
- Helsingin osallisuusmalli

Osallisuuden tasot opetussuunnitelmissa

Vaikuttaminen
globaalilla ja
kansallisella tasolla

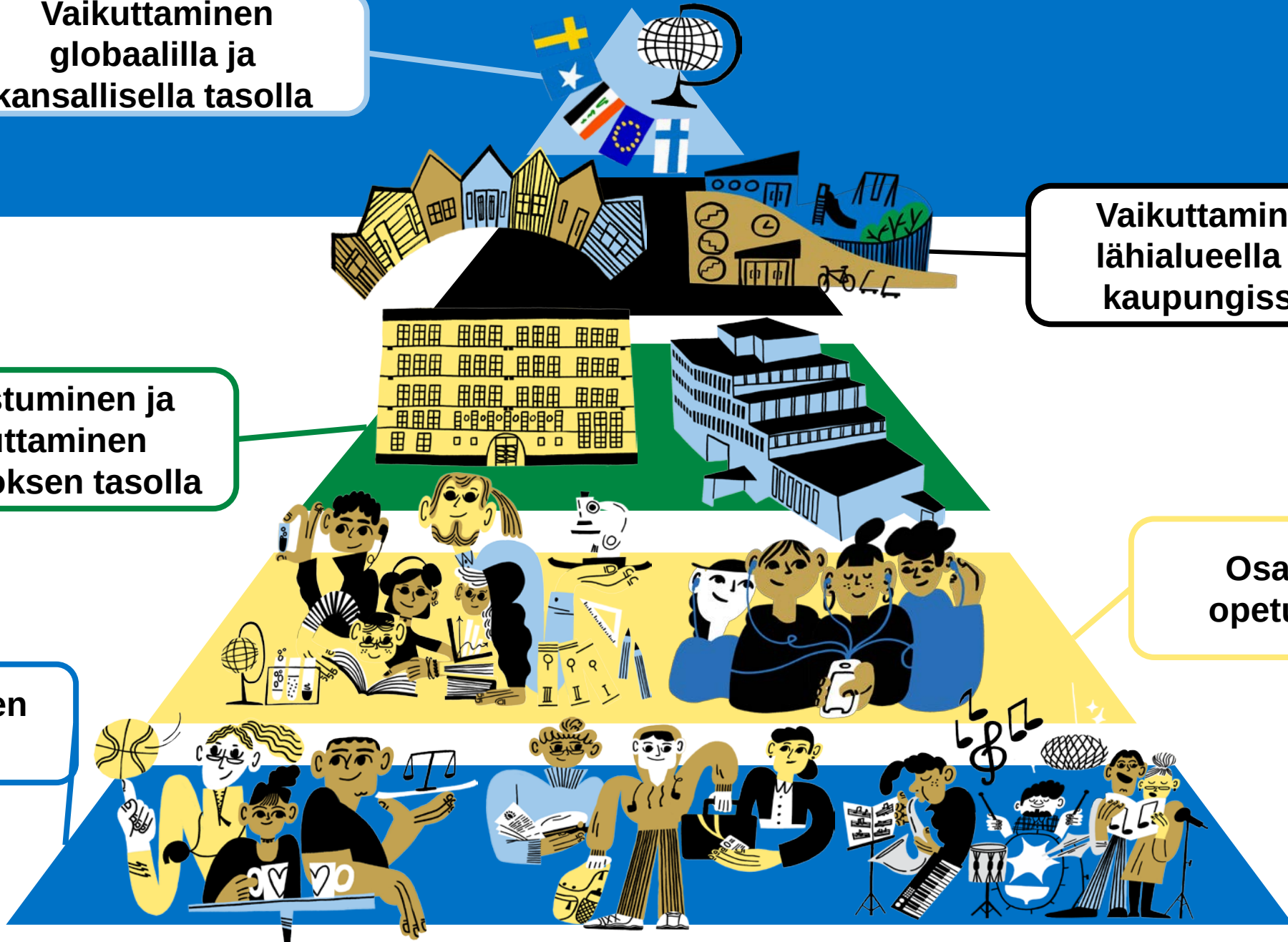
Vaikuttaminen
lähialueella ja
kaupungissa

Osallistuminen ja
vaikuttaminen
oppilaitoksen tasolla

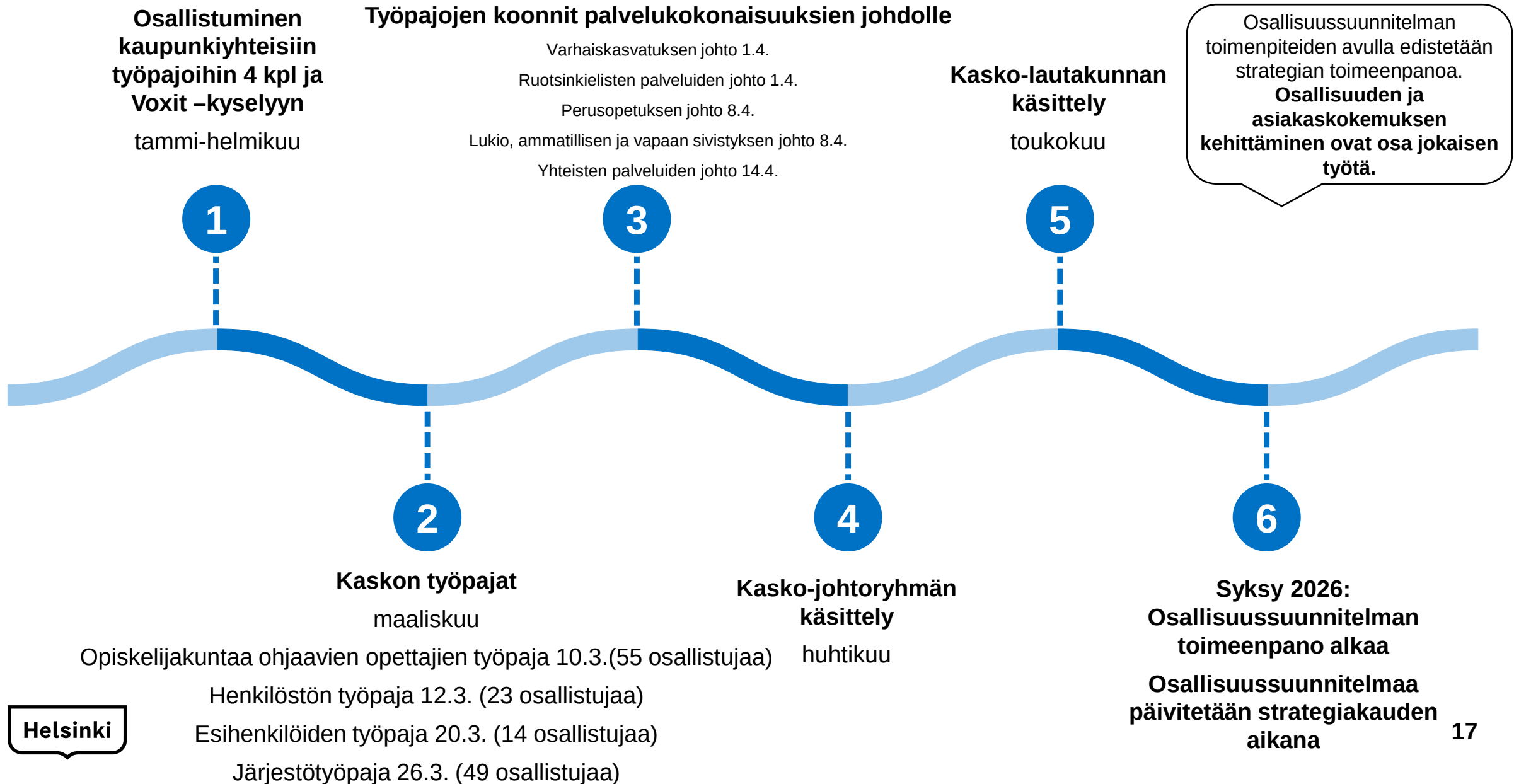
Osallisuus
opetuksessa

Osallisuuden
kokemus

Helsinki

Osallisuussuunnitelman valmistelu kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla 2026

Osa 4:

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan osallisuuden toimenpiteet 2026 - 2029

Yhdenvertaisuuden ja moniäänisyyden edistäminen osallisuuden keinoin

Toimialan strategiakauden toimenpiteet	Mittari
Edistämme huoltajien osallisuutta: 1. Kehitämme monikielisiä vanhempaintilaisuuksia alueellisesti, koko kaupungin tasolla ja yhteistyössä muiden toimialojen sekä järjestöjen kanssa. Pilotoimme monikielisiä vanhempaintilaisuuksia nivelvaiheisiin ja opinpolun aloitukseen. 2. Teemme kartoituksen vanhemmuuden tuen prosesseista ja siihen liittyvistä katvealueista sekä kehittämistarpeista. Kartoitus tehdään yhteistyössä järjestöjen, vanhempainyhdistysten sekä muiden toimialojen kanssa. 3. Vahvistamme monikielisten ohjaajien toimintamallia palveluissamme.	1. Pilotit toteutettu kyllä/ei 2. Kartoitus tehty kyllä/ei 3. Toteutunut kyllä/ei
Edistämme lasten, nuorten ja eri-ikäisten oppijoiden osallisuutta ja kohtaamisosaamista: 1. Oppijoiden dialogisuus- sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseksi järjestämme skidialogien pilotteja. Kohdennamme pilotteja myös haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten ryhmille. 2. Laadimme ohjeen oppijoiden kuulemiseksi oppitunnilla ja koulutamme henkilöstöämme ohjeen käyttämiseen. 3. Osana palveluidemme uudistus- tai kehitysprosesseja varmistamme lasten ja nuorten äänen kuulumisen. 4. Järjestämme osana suomenkielisen lukiokoulutuksen ja toisen asteen opiskeluhuollon toivon pedagogiikan toimintamallia opiskelijoiden neuvonantajaryhmä -toimintaa opiskelijoiden kuulemiseksi.	1. Pilotit toteutettu kyllä/ei 2. Ohje tehty ja koulutuksia järjestetty kyllä/ei 3. Kuulemisten määrä 4. Toimintaa järjestetty kyllä/ei
Vähennämme osallisuuden esteitä kehittämällä ja syventämällä henkilöstön kohtaamis- ja osallisuusosaamista: 1. Koulutamme palveluidemme henkilöstön antirasistiseen työotteeseen arjen osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi. 2. Järjestämme dialogisuuden ja kohtaamisosaamisen vahvistamiseksi henkilöstölle Erätauko –menetelmän koulutuksia sekä Skidialogi –koulutuksia.	1. Koulutukset järjestetty palveluissa kyllä/ei. Lukiokoulutus, Stadin ao, varhaiskasvatus, perusopetus, työväenopisto, SVES, Yhteiset palvelut 2. Koulutuksia järjestetty kyllä/ei

Paikallisen vaikuttamisen ja alueellisen osallisuuden vahvistaminen

Toimialan strategiakauden toimenpiteet	Mittari
Palveluverkkotyön ja rakentamisen vuorovaikutusprosessien ja asukasosallisuuden kehittäminen: 1. Mallinamme ja kuvaamme palveluverkkotyön osallisuusprosesseja. Mallinnusten ja niiden kuvausten pohjalta palveluverkkotyötä tekevät voivat varmistaa eri tilanteisiin tarkoituksenmukaisen osallisuuden toteutumisen. 2. Rakennamme verkkosivut palveluverkkotyöstä viestimiseksi ja panostamme ennakkoivaan viestintään. 3. Järjestämme karttakävelyiden pilotteja esiopetuksessa. Piloteilla kehitetään lasten kuulemista osana lapsivaikutusten arviointia. Karttapohjaisilla kyselyillä lapset voivat kertoa kokemuksistaan esimerkiksi alueellisissa muutosprosesseissa. 4. Yhteisiä toimintakäytänteitä tarkennetaan toimialayhteisissä tilahankkeissa.	1. Kuvaukset/mallinnukset tehty kyllä/ei 2. Verkkosivu luoto kyllä/ei 3. Pilotit tehty kyllä/ei 4. Toteutettu kyllä/ei
Oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan tukirakenteiden uudistus: 1. Järjestämme tilaisuuksia, joissa oppilas- ja opiskelijakuntien hallitukset voivat yhteistyössä nuorisoneuvoston jäsenten kanssa muotoilla oppilas- ja opiskelijakuntapäivien sisältöjä. 2. Järjestämme oppilas- ja opiskelijakuntien ohjaajille dialogisia kehittämistilaisuuksia oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan kehittämiseksi. 3. Laadimme yllä mainituissa tilaisuuksissa yhteistyössä palveluiden kanssa vuosikellon oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan järjestämisen tueksi.	1. Tilaisuuksien määrä 2. Tilaisuuksien määrä 3. Vuosikello laadittu kyllä/ei

Sujuvat palvelut ja hyvä asiakaskokemus osallisuuden keinoin

Toimialan strategiakauden toimenpiteet	Mittari
Edistämme asiakaslähtöisyyttä ja tiedolla johtamista: 1. Uudistamme asiakaskokemuskyselyt ja hyödynnämme niiden tuloksia palveluiden kehittämisessä. Pilotoimme uutta asiakaskokemusjärjestelmää esimerkiksi vanhempaintilaisuuksissa, palveluverkkoyhteistyössä ja henkilöstötilaisuuksissa.	1. Toteutuneiden pilottien määrä
Otamme palveluiden käyttäjiä mukaan toimialan digitaalisten palveluiden kehittämiseen: 1. Opetushenkilöstön pedagoginen portaali ja intranet Opehuone 2. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kannettavien tietokoneiden aloitussivu Aula 3. Helsingin kaupungin perusopetuksen ja toisen asteen oppijoiden avunhakemisen kanava Aulan Apunappi	1. Kehittämiseen otettu mukaan käyttäjiä kyllä/ei 2. Kehittämiseen otettu mukaan käyttäjiä kyllä/ei 3. Kehittämiseen otettu mukaan käyttäjiä kyllä/ei
Edistämme asiakaslähtöisyyttä kouluttamalla henkilöstöä: 1. Järjestämme henkilöstölle asiakasymmärräysosaamisen vahvistamiseksi osallisuuden ja palvelumuotoilun foorumeja hyvien käytäntöjen jakamiseksi sekä palvelumuotoilukoulutuksia.	1. Koulutukset järjestetty Yhpan henkilöstölle kyllä/ei 2. Koulutuksia järjestetty eri koulutusasteille 0/3kpl
Kehitämme opetusta tukevia osallisuussisältöjä tukemaan opettajien arjen työtä: 1. Uudistamme Opehuoneen, opetushenkilöstön pedagogisen portaalin, osallisuussivustot.	1. Opehuoneen osallisuussivustot uudistettu kyllä/ei